

Gazan kansanmurha: Lakisitoumukset, velvollisuuksien laiminlyönti ja osallisuuden hinta

21. heinäkuuta 2025 mennessä Gazassa jatkuva kansanmurha ei ole pelkästään humanitaarinen katastrofi – se on murskaava syyte kansainvälistä oikeusjärjestystä vastaan. Yli 60 000 palestiinalaisen surmaamisen, nälänhädän, joka nielaisee yli miljoona elämää, ja Gazan infrastruktuurin muuttumisen raunioiksi myötä maailma kohtaa yksiselitteisen totuuden: kansanmurha on tapahtunut, ja ne, joilla oli laillinen ja moraalinen velvollisuus estää se, ovat epäonnistuneet. Tämä essee hahmottelee kansanmurhasopimuksen ja Kansainvälisen tuomioistuimen (ICJ) päätösten käynnistämiä sitovia kansainvälisiä velvoitteita, keskeisten valtioiden velvollisuuksien laiminlyöntiä sekä niiden osallisuuden syvällisiä kustannuksia – oikeudellisia, eettisiä ja korjaavia.

Lakisitoumukset kansanmurhasopimuksen nojalla

Vuoden 1948 **Sopimus kansanmurhan estämisestä ja rankaisemisesta** asettaa kaikille allekirjoittajavaltioille selkeän velvoitteen:

”Sopimuspuolet vahvistavat, että kansanmurha, tapahtuipa se rauhan tai sodan aikana, on kansainvälisen oikeuden alainen rikos, jonka estämiseen ja rankaisemiseen ne sitoutuvat.”

Kansanmurha määritellään artiklassa II seuraavasti:

”Jokin seuraavista teoista, jotka on tehty tarkoituksena tuhota, kokonaan tai osittain, kansallinen, etninen, rodullinen tai uskonnollinen ryhmä sellaisenaan: (a) Ryhmän jäsenten tappaminen; (b) Vakavan ruumiillisen tai henkisen vahingon aiheuttaminen; (c) Elinolosuhteiden tahallinen aiheuttaminen, jotka on laskelmoitu johtamaan fyysiseen tuhoon; (d) Syntymien estäminen; (e) Lasten pakkosiirto.”

Israelin toiminta Gazassa – mukaan lukien joukkosurmat, tahallinen nälkiinnyttäminen, sairaaloiden, viljelysmaan ja kotien tuhoaminen – täyttää selvästi kansanmurhan **actus reus** -vaatimukset.

Kansainvälinen tuomioistuin (ICJ) vahvisti vuonna 2007 antamassaan päätöksessä asiassa *Bosnia ja Hertsegovina vastaan Serbia ja Montenegro*:

”Valtion velvollisuus estää ja vastaava velvollisuus toimia syntyvät sillä hetkellä, kun valtio saa tietää tai sen olisi normaalisti pitänyt saada tietää

vakavasta riskistä kansanmurhan tapahtumiselle.”

Tämä velvollisuus on käyttäytymisvelvollisuus, ei tulosvelvollisuus. Valtioiden on toimittava kaikilla käytettävissä olevilla keinoilla, suhteessa niiden vaikutusvaltaan.

Tammikuussa 2024 ICJ päätti asiassa *Etelä-Afrikka vastaan Israel*:

”Tosiasiat ja olosuhteet ovat riittäviä päättämään, että ainakin jotkin Etelä-Afrikan vaatimat oikeudet... ovat uskottavia. Tämä sisältää palestiinalaisten oikeuden Gazassa suojeluun kansanmurhateoilta.”

Tämä käynnisti välittömät oikeudelliset velvoitteet kaikille sopimusvaltioille. **Artiklan 41** mukaisesti nämä väliaikaiset toimenpiteet ovat sitovia. Toimimatta jättäminen tästä hetkestä eteenpäin muodostaa kansainvälisen oikeuden rikkomuksen.

Velvollisuuksien laiminlyönti mahtivaltioiden toimesta

Huolimatta oikeudellisesta selkeydestä maailman vaikutusvaltaisimmat valtiot – Yhdysvallat, Saksa ja Yhdistynyt kuningaskunta – eivät ole ainoastaan epäonnistuneet velvollisuuksiensa täyttämisessä, vaan ovat aktiivisesti mahdollistaneet kansanmurhan.

- **Yhdysvallat:** Vuosittaisella 3,8 miljardin dollarin sotilaallisella avulla, lisäaseilla konfliktin aikana ja toistuvilla veto-oikeuksilla YK:n turvallisuusneuvostossa Yhdysvallat valitsi liittolaisuuden laillisuuden sijaan. Sen epäonnistuminen heijastaa Serbian syyllisyyttä Bosnian tapauksessa.
- **Saksa:** Vedotessaan ”Ei koskaan enää” -periaatteeseen Saksa vei vuonna 2024 yksinään 326 miljoonan euron arvosta aseita Israeliin. Sen historiallinen vastuu on käännetty pääläelleen – aseistettu puolustamaan puolustamatonta.
- **Yhdistynyt kuningaskunta:** 42 miljoonan punnan asevientien ja jatkuvan diplomaattisen suojelun myötä Yhdistynyt kuningaskunta on heikentänyt omaa perintöään kansainvälisessä oikeudessa. Sen velvollisuus toimia oli selvä – ja se laiminlyötiin.

Sopimuksen **artiklan III(e)** mukaan ”osallisuus kansanmurhaan” on itsessään rikos. Nämä valtiot ovat materiaalisen tuen ja puuttumatta jättämisen kautta ylittäneet tämän kynnyksen.

Kansanmurha-aikomus: Retoriikasta todellisuuteen

Kansanmurhan **mens rea** – aikomus tuhota ryhmä – ei vaadi arvauksia. Israelin johtajat ovat toistuvasti julistaneet sen:

”Palestiinalaiset ovat kuin eläimiä, eivät ihmisiä.”
Eli Ben Dahan, 2013, Knessetin jäsen

”Taistelemme ihmiseläimiä vastaan ja toimimme sen mukaisesti.”

Yoav Gallant, 9. lokakuuta 2023, Israelin puolustusministeri

”Gazan asukkaiden nälkään jättämistä voitaisiin pitää oikeutettuna ja moraalisena...”

”Olemme purkaneet Gazan täysin... Armeija ei jätä kiveä kiven päälle.”

Bezalel Smotrich, 5. elokuuta 2024, Israelin valtiovarainministeri

”Ainoa ratkaisu on polttaa koko Gaza sen kansan kanssa kerralla.”

”Yhteinen tavoitteemme on pyyhkiä Gaza maan pinnalta. Polttakaa Gaza nyt.”

Nissim Vaturi, 20. marraskuuta 2023, Knessetin varapuhemies

”Armeijan on löydettävä tapoja, jotka ovat tuskallisempia kuin kuolema Gazan siviileille.”

”Heidän tappamisensa ei riitä.”

Amichai Eliyahu, 5. tammikuuta 2024, Israelin perintöministeri

”Ei ole olemassa viattomia. Gaza on tasoitettava maan tasalle.”

”Emme salli yhdenkään avustuserän pääsyä Gazaan, ennen kuin sen kansa anelee ja polvistuu.”

Itamar Ben Gvir, 2024, Israelin kansallisen turvallisuuden ministeri

”Jokainen lapsi Gazassa on vihollinen. Meidän on miehitettävä Gaza, kunnes yksikään lapsi ei ole jäljellä.”

Moshe Feiglin, 22. toukokuuta 2025, entinen Knessetin jäsen, Zehut-puolueen johtaja

Nämä lausunnot eivät ole retoriikkaa. Ne ovat avoimia tunnustuksia kansanmurha-aikomuksesta. Yhdistettynä Israelin toimintaan – joukkosurmiin, nälkiinnyttämiseen, kaupunkien tuhoamiseen – ne muodostavat täydellisen oikeudellisen perustan kansanmurhalle.

Osallisuuden hinta: Korvaukset ja vastuu

Kansanmurhan oikeudelliset seuraukset eivät pääty tuomitsemiseen. Ne sisältävät **korvaukset**.

ICJ:n logiikan mukaisesti *Bosnia*-tapauksessa ja Kansainvälisen rikostuomioistuimen uhrikeskeisen oikeuden normien mukaan korvaukset on maksettava paitsi tekijöiden, myös niiden valtioiden toimesta, jotka eivät estäneet tai materiaalisesti mahdollistivat rikoksen.

Korvausten tulisi sisältää:

- **Gazan selviytyjille:** Arviolta 18,5 miljardia dollaria jälleenrakennukseen (Maailmanpankki, 2025)
- **Länsirannan palestiinalaisille:** Siirtokuntien laajentumisen ja väkivallan aiheuttamiin menetyksiin – 5–10 miljardia dollaria

- **Palestiinalaiselle diasporalle:** Historiallisesta riistosta ja maanpaosta – 10–20 miljardia dollaria
- **Tulevalle Palestiinan valtiolle:** Suvereniteetin ja infrastruktuurin uudelleenrakentamiseen – 30–50 miljardia dollaria

Rahoitus tulisi kerätä YK:n hallinnoiman rahaston kautta. Oikeudelliset toimet, kansalliset ja kansainväliset, voivat pakottaa noudattamaan. ICJ:n lopullinen päätös – vielä odotettavissa – voisi tehdä tästä vaatimuksesta sitovia velvoitteita.

Saksa, joka on maksanut korvauksia Israelille viimeiset 77 vuotta tunnustaakseen rikoksensa holokaustin aikana, on nyt historian toisella puolella. Toimimattomuutensa – ja pahempaa, suoran tukensa aseiden toimittamisella – kautta se on varmistanut, että se todennäköisesti velkaa korvauksia palestiinalaisille seuraavat 77 vuotta. Sen sodanjälkeinen moraalinen pääoma on kulutettu ei oikeudenmukaisuuteen, vaan epäoikeudenmukaisuuden ylläpitämiseen.

Mitä tulee Israeliin – kansanmurhan päätekijään – sen vastuu ei välttämättä pääty taloudelliseen korvaamiseen. Ottaen huomioon tuhon, siirtymisen ja kansainvälisen oikeuden halveksunnan valtavan mittakaavan, Israel ei ehkä pysty täyttämään korvausvelvoitteitaan pelkästään rahallisin keinoin. Tällaisessa skenaariossa **alueellinen palautus** – varastetun maan palauttaminen sen oikeille palestiinalaisille omistajille – voi nousta paitsi moraaliseksi välttämättömyydeksi, myös oikeudelliseksi pakoksi.

Johtopäätös: Velvollisuus rikottu, oikeus vaadittu

Gazan kansanmurha ei tapahtunut salassa. Se tapahtui suorana lähetyksenä, laillisesti sitoutuneen maailman silmien edessä, joka valitsi toimimattomuuden.

Lakisitoumukset olivat selkeät. **Velvollisuuksien laiminlyönti** oli tahallista. **Osallisuuden hinta** on nyt maksettava.

Tämä ei ole vain Israelin rikos. Se kuuluu myös valtioille, jotka rahoittivat, aseistivat ja puolustivat sitä. Korvaukset, syytteet ja historiallinen tilinteko eivät ole vain mahdollisia – ne ovat välttämättömiä.

Saksa, joka on julistautunut holokaustin jälkeisen moraalin vartijaksi, joutuu vastaamaan kaksinaismoralismistaan. Ja Israel, tuhottuaan kansan ja kulutettuaan oman legitimitettinsä, saattaa huomata, että sen ainoa jäljelle jäänyt valuutta on maa, jonka se otti väkisin – ja joka sen on nyt palautettava.

“Ei koskaan enää” ei ole iskulause. Se on vastuu. Ja Gazassa maailma on epäonnistunut siinä.